

Wstęp

Kolejny – trzeci już – tom Wieków starych i nowych, wielotomowego wydawnictwa Instytutu Historii Uniwersytetu Śląskiego, zawiera 13 artykułów, obejmujących okres od starożytności aż do czasów współczesnych. Wyszły one spod pióra zarówno pracowników Instytutu, jak i historyków z innych ośrodków, akademickich – zarówno polskich, jak i zagranicznych.

Publikację otwierają trzy teksty dotyczące dziejów Imperium Romanum w dobie jego kryzysu, w III wieku p.n.e. Ich autorzy – Rafał Butora, Przemysław Dyrłaga i Agata A. Kluczek – opisują różne aspekty zabiegów propagandowych podejmowanych przez cesarzy rzymskich, których celem było umocnienie ich pozycji politycznej wobec reszty społeczeństwa Cesarstwa.

Czasy średniowieczne reprezentuje tym razem tylko jeden artykuł. Idzi Panic podjął próbę ustalenia kryteriów, jakimi kierowali się urzędnicy kancelarii biskupów wrocławskich przy umieszczaniu określonej miejscowości w spisie dziesięcin, które wierni tej diecezji mieli uiszczać na rzecz biskupów wrocławskich.

W epokę nowożytną wprowadza nas tekst Małgorzaty Gorczyńskiej, poświęcony analizie treści kalendarzy polskich pod kątem różnego rodzaju oczekiwań katastroficznych ówczesnego społeczeństwa polskiego w związku z zagrożeniem utraty przez Polskę wolności. Z artykułem tym koresponduje tekst Dariusza Rolnika na temat postawy politycznej jednego z czołowych przedstawicieli obozu targowickiego, marszałka konfederacji targowickiej województwa brzesko-litewskiego Michała Zaleskiego.

Schyłek czasów nowożytnych reprezentują teksty naszych współpracowników z Uniwersytetu Śląskiego w Ostrawie (Republika Czeska), a mianowicie Lumíra Dokoupila oraz Andrei Pokludovej. L. Dokoupil podjął próbę zaznajomienia polskiego czytelnika z działalnością naukową Vinzenca Praska, faktycznego prekursora czeskiej historiografii na dawnym Śląsku Austriackim, natomiast A. Pokludová przedstawiła zakres i formy udziału żydowskiej części społeczeństwa [Morawskiej] Ostrawy w władzach miejskich.

Najwięcej miejsca zajmują w niniejszym tomie artykuły, których autorzy zajmują się historią dwudziestowieczną. Tę część publikacji otwiera tekst Krzysztofa Nowaka, poświęcony analizie działalności politycznej Karola Jungi, jednego z najwybitniejszych polskich działaczy mniejszościowych w Czechosłowacji w okresie międzywojennym, czołowego polityka Związku Śląskich Katolików w ČSR. Z kolei Zbigniew

Hojka przedstawił kulisy powołania do życia oraz formy działalności polskich narodowych organizacji robotniczych i reprezentujących je partii i stronnictw w okresie powstań i plebiscytu. Małgorzata Ujdak-Mendel natomiast przedstawiła najważniejsze aspekty dotyczące samorządowości miejskiej II Rzeczypospolitej, przede wszystkim obejmujące problematykę prawno-ustrojową, polityczną i gospodarczą. Anna Glimos-Nadgórska poddała analizie prawa i obowiązki nauczycieli szkół powszechnych województwa śląskiego w latach 1922–1939.

Całość publikacji zamyka tekst Niny Pavelčikovej. Czeska badaczka przedstawiła kulisy zabiegów władz czechosłowackich o unormowanie położenia bardzo licznej grupy społeczności romskiej w CSSR w latach 1960–1975.

Wszystkie zaprezentowane w tomie artykuły dotyczą kwestii słabo dotychczas naświetlonych w historiografii.

Idzi PANIC

MARIA WANDA WANATOWICZ